

ANTONI CASTEL

La segona revolució mexicana

El PRI, el partit-estat hereu de la revolució mexicana dels anys 10, ha deixat el poder sense estridències, quasi d'amagatotis. No hi ha hagut resistència, ni s'ha intentat repetir el frau gegantí de 1988, quan Carlos Salinas de Gortari va derrotar amb l'ajut de la màgia de la informàtica Cuauhtémoc Cárdenas, perquè el PRI mostrava signes d'esgotament, de no donar més de si després de 71 anys de servei als interessos dels polítics de torn.

Durant els sis anys de presidència, Ernesto Zedillo ha preparat psicològicament el partit i els mexicans per a aquesta segona revolució. Encara que els dinosaures, els elements més immobilitats, s'han mostrat rebecs a cedir, bona part de la formació havia comprès que no es podia mantenir per més temps ni la prepotència ni les pràctiques corruptes d'abans. Es tractava de reformar-se per sobreviure, d'eliminar els aspectes més impresentables per adaptar-se a les noves circumstàncies, tal com havien fet el racista Partit Nacional a Sud-àfrica o els partits comunistes d'Europa de l'Est. Però Mèxic no ha estat una excepció d'una regla que diu que els ciutadans acostumen a tenir memòria i quan els deixen votar, no perdonen els excessos del passat. De res ha servit que Zedillo renunciés a l'immens privilegi d'escollir el candidat,

el *tapado*, que en èpoques anteriors en què no es discutia l'hegemonia del PRI significava escollir el successor a la presidència. Ni que es mostrés conciliador amb l'oposició i acceptés que aquesta s'apoderés del govern d'uns quants estats i del districte federal. En crisi d'idees i atrapat pels fantasmes del passat (assassinats, expoli dels béns nacionals, promeses sense complir), el nou PRI, de formes més suaus, solament ha aconseguit atreure els qui no poden viure sense ell: els caps dels sindicats verticals, també instal·lats en la corrupció, els funcionaris que deuen el lloc a un padrí i els polítics mediocres, demagogs sense escrúpols.

En la consulta del dia 2 de juliol, per tant, es va elegir entre el pitjor del passat i un present incert, però present al capdavant. Entre un PRI que es presentava reformat però que traspuava clientelisme i un PAN igualment nacionalista, de pro-

grama ambigu, que oferia enterrar el passat. En el duel entre l'abans i l'ara, els candidats eren peces marginals. Francisco Labastida, el vencedor de les primeres primàries del PRI, oferia un missatge oberturista que grinyolava en un polític que havia fet carrera en el si del partit fins arribar a governador i secretari (ministre) de Governació, càrrecs en els quals no demostrà gaire habilitat. Vicente Fox, de vehemència reprimida durant la campanya, es limitava a anunciar una nova era, d'un Mèxic més igualitari. Una promesa que havia estat la senyera ideològica dels revolucionaris de principis de segle (Emiliano Zapata, Pancho Villa) i que després van fer seva tots els presidents, des del respectat Lázaro Cárdenas fins al temut Gustavo Díaz Ordaz passant pel gris Miguel de la Madrid.

Per afrontar la transició, Fox, conciliador, ha promès un govern plural. És un gest oportú i realista perquè el PRI no ha estat enterrat, és viu. Així com Nelson Mandela va necessitar del Partit Nacional per governar i evitar la paralització de Sud-àfrica, Fox necessitarà tenir el PRI a bones per guanyar-se els poderosos sindicats, l'administració i els cosos policíacs. Un boicot d'aquests podria comprometre la viabilitat del govern de Fox.

El món financer no sembla preocupat pel canvi. Al contrari, com sempre, és el primer a adaptar-se al que calgui i la victòria de Fox li ha anat bé perquè n'estava fart del PRI, no pel que representava sinó per la seva crisi d'identitat, que augurava inestabilitat, el factor que més pot afectar els negocis. Fox és una garantia per al capital perquè està ben vist pels Estats Units, el principal client de Mèxic, ha promès incrementar les reformes econòmiques i acabar les privatitzacions iniciades per Salinas i impulsades per Zedillo. El moment econòmic, amb un creixement sostingut i controlats els danys col·laterals de l'"efecte tequila", també és propici per al candidat conservador. Falta veure com rebran el nou president i la seva política econòmica continuista els exclosos de la revolució mexicana, els indis, que no sacaben de sobreposar al ter-rible impacte d'una mundialització que Fox no discuteix.

“Per afrontar la transició, Fox ha promès un govern plural. És un gest oportú i realista perquè el PRI no ha estat enterrat, és viu.”